

УДК 688.721: 677.076.9

ОСОБЛИВОСТІ ПРОЕКТУВАННЯ І ВИГОТОВЛЕННЯ ТЕКСТИЛЬНИХ ЛЯЛЬОК

Студ. Л.А. Чук, гр. МГЗШМКДод–15

Наук. керівники доц. Т.В. Луцкер, доц. Н.В. Остапенко
Київський національний університет технологій та дизайну

Однією з перспективних течій прикладного мистецтва сучасності, що набуває стрімкого зростання, є створення ляльок з текстилю. Вперше виготовлення ляльок виділилося в окреме ремесло в Древній Греції в 5 – 4 ст. до н.е. В теперішній час спостерігається активний розвиток авторської ляльки, серед яких найбільшою популярністю користуються текстильні ляльки, які можна ідентифікувати за стильовим рішенням їх виконання: «Тряп'єнси», «Дахові», «Тиквоголовка», «Тільда», «Сніжка», «Мотанка», «Вальдорфська» тощо. Така популярність текстильної ляльки в самих широких колах дозволяє свідчити про феномен актуалізації та обумовлює вивчення її не тільки як художнього явища, але і враховує особливості проектування та виготовлення.

Текстильні ляльки дуже різноманітні і їх, в свою чергу, можна класифікувати за призначенням: лялька-модель (воскова, лякало, сувенірна, салонна, виставкова, колекційна, інтер'єрна); лялька-іграшка (іграшка, театральна, мультиплікаційна, телевізійна тощо); національна (оберіг, ритуальна, обрядова, етнічна). Різноманіття авторських текстильних ляльок можна також умовно поділити за способом з'єднання деталей: шарнірні, каркасні, нерухомі, механічно-автоматичні тощо; за матеріалами: можуть виготовлятися з одного та декількох матеріалів.

Відомо, що при проектуванні та виготовленні текстильних ляльок необхідно враховувати конструкцію виробу, технологічні особливості та матеріали для їх виготовлення.

Технологія виготовлення текстильних ляльок може виконуватись як машинним, ручним, так і комбінованим способами, зокрема метод з'єднання тулуба може бути умовно-рухоми (каркасним). Машинний спосіб використовують для зшивання деталей тулуба, верхніх, нижніх кінцівок, голови, костюма та аксесуарів, а ручним автор моделює риси обличчя, оформлює та закріплює волосся і з'єднує частини тіла з головою, нижніми та верхніми кінцівками. При створенні конструкції текстильної ляльки повинно бути враховано виріб в цілому – тіло, яке будується за рисунком автора, костюм, аксесуари і взуття, які створюються з цілого куска, методом наколювання, деконструкції тощо.

Протягом різних історичних періодів для виготовлення текстильних ляльок використовувались різні матеріали, переходячи від деревини і пап'є-маше до фарфору та сучасних матеріалів, які зручні в роботі та «відчиняють» нові можливості для творчості. Матеріали для створення текстильних ляльок умовно поділяють на основні: для деталей виробу (бавовна, льон, трикотажне полотно), для костюма та аксесуарів (шовк, віскоза, бавовна тощо); для набивки деталей виробу (холлофайбер, синтепон тощо), для взуття (шкіра, бавовна, вовна тощо); прикладні: для каркаса (дріт, синтепон, нитки тощо), для підставки (дерево, бамбук, дріт, мармурова крихта тощо), для волосся (пряжа бавовняна, вовняна, канат з штучних ниток тощо); і оздоблювальні, які, в свою чергу призначаються: для обличчя виробу (фарба для тканин, клей, лак, олівці для макіяжу тощо), для декоративних елементів костюму (стрічки, бісер, мереживо, фетр тощо), для декоративних елементів образу і декоративних елементів підставки.

Реалізація авторського задуму відбувається від ідеї-ескізу шляхом свідомої поетапної трансформації до виконання конструкторсько-технологічного рішення. На підставі проведених досліджень автором спроектовано і виготовлено текстильні ляльки, а також представлено їх у XIII Міжвузівському конкурсі молодих дизайнерів одного образу «Сузір'я «Каштан» в номінації «Декор», в якому і виборола призове місце.